

יובל שטייניץ

שר האנרגיה

יעל כהן-פארן

נורית קורן

מבט אל הכינרת מעל מצוק הארבל | צילום: עמיר אלוני, בפייסבוק: Amir Aloni aerial photography

6 בדצמבר, 2017

גיליון חורף 2017 / כרך 8(4) / ניהול משק המים

ברכות

לקוראי אקולוגיה וסביבה שלום

ברצוני לברך את אקולוגיה וסביבה על הבחירה להקדיש גיליון זה למשק המים בישראל, שהוא בין המפותחים בעולם. אספקת המים מתבצעת באופן סדיר ובאיכות גבוהה, לפי התקנים הבין-לאומיים המחמירים ביותר, למרות האקלים המדברי למחצה שאנו מצויים בו.

בשנים האחרונות עברה ישראל מהפכה בתחום המים השפירים. בעבר הסתמכנו בעיקר על ימת הכינרת ועל מקורות המים בצפון, אך כיום מקור מי השתייה העיקרי שלנו הוא מים מותפלים. חמשת מתקני ההתפלה מתפילים יחד כ-600 מל"ק בשנה. מטרד הביוב הפך למשאב, וכ-85% ממי הביוב מנוצלים לטובת ענף החקלאות.

חוק המים, שחוקק בשנות ה-50, קובע כי כל מקור מים שייך לציבור. כך, מתאפשרת ראייה מתכללת של כלל מקורות המים. תעריף המים נקבע על-ידי מועצת רשות המים, בהתבסס על כלל ההוצאות וההכנסות של המשק. החל בשנת 2010 מתנהל משק המים כמשק סגור, המממן בעצמו את כל ההשקעות הנדרשות, ללא הסתמכות על תקציב המדינה. איבוד המים במערכת הארצית הוא מהנמוכים בעולם, ועומד על כ-3%. בישראל קיים ידע רחב בתחום ביטחון מים, הן בתחום אבטחה פיזית של מתקני מים הן בהגנה על מערכות מים מפני התקפות סייבר. קיימת בקרה קפדנית ומתמשכת על איכות המים ומתבצע מעקב יום-יומי, באמצעים מתקדמים במיוחד, כדי לזהות זיהומים והרעלת מים.

עם זאת, אתגרים רבים לפתחנו. על פי התחזיות לחורף הקרוב, אנו נכנסים כעת לשנת בצורת חמישית ברציפות. דבר זה מחייב אותנו לחזור ולחסוך במים ולהתנהל בצורה חכמה, כדי שלא לפגוע במקורות המים הטבעיים. כולנו תקווה שנזכה לחורף גשום, שסייע למלא את החסר המשמעותי במים באקוות השונות.

בברכה,

ד"ר יובל שטייניץ

שר האנרגיה

קוראות וקוראים יקרים,

ידוע שהיכן שיש מים יש חיים, אבל לעיתים נדמה שהתרגלנו בעולם המערבי להתייחס למים כמובנים מאליהם: אנחנו פותחים ברז בבית ויוצאים ממנו מים לרוויה; ניגשים לסופר וקונים בו מזון שהגיע ממרחקים והושפע ממצב המים במקום אחר. לא כל יושבי העולם נהנים מפריבילגיה זו. איכות המים ופיזורם במרחב ובזמן אינם אחידים וכך גם היכולת לשנע מוצרים. יתרה מכך, מים עדיין תורמים לפריצת מלחמות עקובות מדם (כמו בסוריה) ולהגירה המונית. שינוי האקלים אף עלול להחריף בעיות דרמטיות אלה.

עד לאחרונה היה נדמה לישראלים רבים שהתגברנו על מיעוט המשקעים בזכות התפלה ומחזור מי ביוב, אך שאננות ושנות בצורת קשות החזירו אותנו למשבר במשק המים ובחקלאות. לא רק זאת, ניצול מרבי של מקורות המים השפירים לצורכי האדם לא מותיר מים שפירים – לא עיליים ולא מי תהום – לשאר חלקי המערכת האקולוגיות.

ניהול משק המים הוא משימה מורכבת ששותפים לה גורמים רבים, המייצגים שלל אינטרסים. היא מחייבת איזון בין כמות לאיכות, והתייחסות להיבטים אחרים באורח החיים שלנו. למשל, התפלה ומחזור המים צורכים אנרגיה רבה שייצורה תורם לשינוי האקלים, והם גם אינם חפים מבעיות איכות – מחסור במינרלים במים מותפלים, ושאריות של חומרים רעילים בקולחים. אתגרים נוספים נובעים מגידול האוכלוסייה, המעצים את הדרישה למים ומגדיל את כיסוי הקרקע בבטון ובאספלט. הכיסוי מונע חלחול לאקוואט ומגביר את הנגר העירוני שמזהם את הים. אובדן מים נגרם גם בגלל ניהול לקוי של ביקושים. "היטל הבצורת" שהוטל ב-2009 הביא להפחתת צריכה ניכרת, אולם קשה יהיה לרתום פוליטיקאים להשיב אמצעי שכזה, כיוון שהם אינם ששים להטיל היטלים מיוחדים שיפנו אליהם את זעם הציבור. מעל לכול, ניהול משק המים דורש קונסורציום ציבורי ומקצועי רחב ורב-תחומי, שלא קיים כיום במרחב הציבורי. מסיבות אלה הקמנו את שדולת המים בכנסת, המושיבה את כל הגורמים סביב שולחן אחד, ודנה בפתרונות בני-קיימא למשק המים, ובפרט למשבר המים הנוכחי בישראל. אנו מברכות את מערכת כתב העת אקולוגיה וסביבה שבחרה להקדיש את הגיליון הנוכחי לקיום שיח הכרחי זה.

בברכה,

ח"כ יעל כהן פארן וח"כ נורית קורן

יושבות ראש שדולת המים בכנסת